E/Sujay/ circular Marathi/ PA

मुंबई विद्यापीठ

क्र.संलग्नता/आयसीसी/(२०२४—२५)/३६/२०२४

परिपत्रकः

विषयः दिव्यांग कल्याण विभाग यांच्या मा. मंत्रीमंडळ प्रस्तावाच्या अनुषंगाने दिव्यांग धोरण २०१८ मधील बाबींसदर्भात अभिप्राय देण्याबाबत.

संदर्भः शिक्षण संचालनालय (उच्च शिक्षण) महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांचे क्र.युएनआय/संकीर्ण/(६३/२४)/ई—८७५०९६ विशि—२ दिनांक १५/१०/२०२४

उपरोक्त संदर्भिय विषयान्वये मुंबई विद्यापीठाशी संलग्नीत सर्व शासकिय, अशासकिय, अनुदानित, विनाअनुदानित, कायम विनाअनुदानित पदव्युत्तर पदवी, पदवी महाविद्यालयांचे प्राचार्य, संस्थाचे संचालक यांना सदर परिपत्रकाद्वारे कळविण्यात येते की, राज्यातील प्रत्येक जिल्हयात दिव्यांग भवन स्थापन करण्याच्या दिव्यांग कल्याण विभागाच्या मा. मंत्रीमंडळ प्रस्तावाच्या अनुषंगाने दिव्यांग धोरण २०१८ मधील उच्च व तंत्र शिक्षण विभागाशी संबंधित बाबींसंदर्भात सामाजिक न्याय व विशेष सहाय विभाग, शासन निर्णय दि. २०/०२/२०२४ मधील खालील नमूद मुद्यांबाबतची माहिती तातडीने उलटटपाली संचालनालयास उपलब्ध करून देण्याबाबत निर्देश दिलेले आहेत.

१. दिव्यांगत्व असलेल्या मुलांना उच्च शिक्षणाच्या प्रवाहात आणणे संदर्भात—
   - अ. विद्यमान कार्यरत असलेल्या उपाययोजना, तसेच
   - ब. करता येणे शक्य असलेल्या उपाययोजना

२. राज्यातील सर्व अकृषी विद्यापीठे, महाविद्यालयांमध्ये व तंत्र शिक्षण संस्थांमध्ये दिव्यांगत्व असलेल्या मुलांच्या उच्च शिक्षणासाठी उपलब्ध असलेली संसाधने व उपकरणे या बाबतची माहिती

३. केंद्र शासनाच्या दिव्यांग हक्क अधिनियम २०१६ मधील कलम ३२ मधील तरतूदीनुसार शासकीय उच्च शिक्षण, तंत्र शिक्षण तसेच ज्या संस्थांना राज्य शासनाकडून सहाय्य मिळते अशा संस्था संदर्भात खालील माहिती उपलब्ध करून द्यावी.
   - क. लक्षणीय दिव्यांगत्व असलेल्या व्यक्तींना ५ टक्के राखीव जागा
   - ख. धारण व्यक्तींपेक्षा पाच वर्षे अधिक वयोमर्यादा ठेवण्याबाबतच्या निर्देशांच्या अनुषंगाने विद्यमान सद्यस्थिती

४. दिव्यांगत्व असलेल्या मुलांबरोबर काम करू शकणारे शिक्षक निर्माण करण्यास होत असलेल्या प्रयत्नांची व सद्यस्थितीबाबतची माहिती, तसेच दिव्यांग मुलांच्या गरजा संदर्भात शिक्षक प्रशिक्षण अभ्यासक्रमात आवश्यक धडयांचा/भागाचा समावेश आहे वा कसे याबाबतची माहिती

५. सर्व अकृषी विद्यापीठांमध्ये / तंत्र शिक्षण संस्थांमध्ये दिव्यांग अध्ययन केंद्र स्थापन आहे वा कसे याबाबतची सद्यस्थितीची माहिती

६. शासकीय अनुदानित विद्यापीठे, महाविद्यालयांमध्ये व तंत्र शिक्षण संस्थांशी संलग्नित निवासी वसतीगृहात दिव्यांगत्व असलेल्या विद्यार्थ्यांसाठी ५ टक्के राखीव जागा ठेवण्यात येत आहेत वा कसे याबाबतची सद्यस्थितीची माहिती

७. अकृषी विद्यापीठे, महाविद्यालयांमध्ये व तंत्र शिक्षण संस्थांमध्ये उच्च व तंत्र शिक्षणासाठी दिव्यांगाना फीमध्ये सवलत देण्यात येते वा कसे याबाबतची माहिती

८. राज्यातील सर्व अकृषी विद्यापीठे, महाविद्यालयांमध्ये व तंत्र शिक्षण संस्थांमधील इमारतींमध्ये अडथळा मुक्त वातावरणाच्या अनुषंगाने दिव्यांगाकरिता रहदारीसाठी रॅम्पसची सुविधा वगैरे बाबी आहेत वा कसे याबाबतची माहिती

मुंबई विद्यापीठाशी संलग्नीत सर्व शासकिय, अशासकिय, अनुदानित, विनाअनुदानित, कायम विनाअनुदानित पदव्युत्तर पदवी, पदवी महाविद्यालयांचे प्राचार्य, संस्थाचे संचालक यांनी शासन पत्रामध्ये नमूद उपरोक्त मुद्यांबाबतची माहिती तात्काळ शासनास सादर करावयाची असल्याने विनाविलंब / उलटटपाली संचालनालयास सादर करावी.

(डॉ. प्रसाद कारंडे)
कुलसचिव

मुंबई—४०० ०३२
१२ नोव्हेंबर, २०२४

प्रत:—

मुंबई विद्यापीठाशी संलग्नीत सर्व शासकिय, अशासकिय, अनुदानित, विनाअनुदानित, कायम विनाअनुदानित पदव्युत्तर पदवी, पदवी महाविद्यालयांचे प्राचार्य, संस्थाचे संचालक यांना.

Reg|ICd|2024-25|468, dt-22|10|2024

महाराष्ट्र शासन
शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य,

४१२ ई, बहिरट पाटील चौक, मॉडेल कॉलनी, शिवाजी नगर, पुणे ४११ ०१६
web-www.dhepune.gov.in, E-Mail : vishi.dhepune@nic.in
फोन नं.०२०/२६१२२११९

क्रमांक युएनआय/संकोर्ण/(६३/२४)/ई-८७५०९६/विशि-२ दिनांक .१०.२०२४

प्रति,
कुलसचिव,
सर्व अकृषी विद्यापीठे

विषय : दिव्यांग कल्याण विभाग यांच्या मा.मंत्रीमंडळ प्रस्तावाच्या अनुषंगाने दिव्यांग धोरण २०१८ मधील बाबींसदर्भात अभिप्राय देण्याबाबत.

संदर्भ : शासन पत्र क्र.संकीर्ण-२०२४/प्र.क्र.११७/विशि-५, दि.०७.१०.२०२४

विषयांकित प्रकरणी संदर्भिय पत्राचे अवलोकन व्हावे. सोबत प्रत जोडलेली आहे. संदर्भिय पत्रान्वये कळविल्यानुसार राज्यातील प्रत्येक जिल्ह्यात दिव्यांग भवन स्थापन करण्याच्या दिव्यांग कल्याण विभागाच्या मा.मंत्रीमंडळ प्रस्तावाच्या अनुषंगाने दिव्यांग धोरण २०१८ मधील उच्च व तंत्र शिक्षण विभागांशी संबंधित बाबींसदर्भात सामाजिक न्याय व विशेष सहाय विभाग, शासन निर्णय दि.२०.०२.२०२४ मधील खालील नमूद मुद्यांबाबतची माहिती तातडीने उपलब्ध करुन देण्याबाबत निर्देश दिलेले आहेत.

१. दिव्यांगत्व असलेल्या मुलांना उच्च शिक्षणाच्या प्रवाहात आणणे संदर्भात -
   अ. विद्यमान कार्यरत असलेल्या उपाययोजना, तसेच
   ब.करता येणे शक्य असलेल्या उपाययोजना
२. राज्यातील सर्व अकृषी विद्यापीठे, महाविद्यालयांमध्ये व तंत्र शिक्षण संस्थांमध्ये दिव्यांगत्व असलेल्या मुलांच्या उच्च शिक्षणासाठी उपलब्ध असलेली संसाधने व उपकरणे या बाबतची माहिती
३. केंद्र शासनाच्या दिव्यांग हक्क अअधिनियम २०१६ मधील कलम ३२ मधील तरतूदीनुसार शासकीय उच्च शिक्षण, तंत्र शिक्षण तसेच ज्या संस्थांना राज्य शासनाकडून सहाय्य मिळते अशा संस्थां संदर्भात खालील माहिती उपलब्ध करुन द्यावी.
   क. लक्षणीय दिव्यांगत्व असलेल्या व्यक्तींना ५टक्के राखीव जागा
   ख. धारण व्यक्तींपेक्षा पाच वर्षे अधिक वयोमर्यादा ठेवण्याबाबतच्या निर्देशांच्या अनुषंगाने विद्यमान सद्यस्थिती
४. दिव्यांगत्व असलेल्या मुलांबरोबर काम करु शकणारे शिक्षक निर्माण करण्यास होत असलेल्या प्रयत्नांची व सद्यस्थितीबाबतची माहिती, तसेच दिव्यांग मुलांच्या गरजा संदर्भात शिक्षक प्रशिक्षण अभ्यासक्रमात आवश्यक धड्यांचा/भागाचा समावेश आहे वा कसे याबाबतची माहिती
५. सर्व अकृषी विद्यापीठांमध्ये/तंत्र शिक्षण संस्थांमध्ये दिव्यांग अध्ययन केंद्र स्थापन आहे वा कसे याबाबतची सद्यस्थितीची माहिती

Head Warden/IPEMD
AR(CAD)

६. शासकीय अनुदानित विद्यापीठे, महाविद्यालयांमध्ये व तंत्र शिक्षण संस्थांशी संलग्नित निवासी वसतीगृहात दिव्यांगत्व असलेलया विद्यार्थ्यांसाठी ५टक्के राखीव जागा ठेवण्यात येत आहेत वा कसे याबाबतची सद्यस्थितीची माहिती

७. अकृषी विद्यापीठे, महाविद्यालयांमध्ये व तंत्र शिक्षण संस्थांमध्ये उच्च व तंत्र शिक्षणासाठी दिव्यांगाना फीमध्ये सवलत देण्यात येते वा कसे याबाबतची माहिती

८. राज्यातील सर्व अकृषी विद्यापीठे, महाविद्यालयांमध्ये व तंत्र शिक्षण संस्थांमधील इमारतींमध्ये अडथळा मुक्त वातारवणाच्या अनुषंगाने दिव्यांगाकरिता रहदारीसाठी रॅम्प्सची सुविधा वगैरे बार्बी आहेत वा कसे याबाबतची माहिती.

तरी शासन पत्रामध्ये नमूद उपरोक्त मुद्यांबाबतची माहिती तात्काळ शासनास सादर करावयाची असल्याने, विनाविलंब/उलटटपाली संचालनालयास सादर करावी.

Signed by
Shailendra Kamlakar Deolankar
Date: 15-10-2024 16:56:05

(डॉ.शैलेन्द्र देवळाणकर)
प्र.शिक्षण संचालक, उच्च शिक्षण,
महाराष्ट्र राज्य, पुणे-१.

महाराष्ट्र शासन
उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग मंत्रालय विस्तार, कक्ष क्रमांक-४२१,
चौथा मजला, मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,मुंबई-४०० ०३२
दूरध्वनी क्र ०२२-२२७९३१७१ Email ID : vishi5.hted-mh@mah.gov.in

---

क्र. संकीर्ण-२०२४ / प्र.क्र. ११७ / वि शि ५ दिनांक :- ०७/१०/२०२४

प्रति- १) संचालक, उच्च शिक्षण संचालनालय , पुणे .
२) संचालक, तंत्र शिक्षण संचालनालय , मुंबई.
३) संचालक, कला संचालनालय, मुंबई.

विषय - **दिव्यांग कल्याण विभाग यांच्या मा.मंत्रीमंडळ प्रस्तावाच्या अनुषंगाने दिव्यांग धोरण २०१८ मधील बाबींसंदर्भात अभिप्राय देण्याबाबत**

संदर्भ -१) दिव्यांग कल्याण विभाग / दि.क.३ कार्यासन यांची नस्ती प्र.क्र.६६भाग-२/२०२४

२) सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, शासन निर्णय क्र. अपंग२०१३/ प्र.क्र. २०१/ अ.क.२, दिनांक २०/०२/२०२४

महोदय,

राज्यातील प्रत्येक जिल्हयात दिव्यांग भवन स्थापन करण्याच्या दिव्यांग कल्याण विभागाच्या मा.मंत्रीमंडळ प्रस्तावाच्या अनुषंगाने दिव्यांग धोरण २०१८ मधील उच्च व तंत्र शिक्षण विभागांशी संबंधित बाबींसंदर्भात अभिप्राय देण्याची संदर्भ क्र.१ अन्वये करण्यात आलेली आहे.

तरी महाराष्ट्र राज्याचे दिव्यांग धोरण २०१८ ची अंमलबजावणी करण्याबाबता संदर्भ २ येथे नमुद दिनांक २०/२/२०२४ रोजीचा शासन निर्णयातील खाली नमुद मुद्यांबाबतची **आपल्याशी संबंधित माहिती** तातडीने उपलब्ध करण्यात यावी, ही विनंती.

१) दिव्यांगत्व असलेल्या मुलांना उच्च शिक्षणाच्या प्रवाहात आणणे बाबी संदर्भात खालील मुद्यांची माहिती उपलब्ध करावी.

अ) विद्यमान **कार्यरत असलेल्या उपाययोजना** , तसेच

आ) करता येणे शक्य असलेल्या उपाययोजना

२) राज्यातील सर्व अकृषी विद्यापीठे , महाविद्यालयांमध्ये व तंत्र शिक्षण संस्थांमध्ये दिव्यांगत्व असलेलया मुलांच्या उच्च शिक्षणासाठी उपलब्ध असलेली संसाधने व

३) केन्द्र शासनाच्या दिव्यांग हक्क अधिनियम २०१६ मधील कलम ३२ मधील तरतुदीनुसार शासकीय उच्च शिक्षण , तंत्र शिक्षण तसेच ज्या संस्थांना राज्य शासनाकडून सहाय्य मिळते अशा संस्थां संदर्भात खालील बाबींची माहिती उपलब्ध करण्यात यावी. —

क) लक्षणीय दिव्यांगत्व असलेल्या व्यक्तींना **५ टक्के राखीव जागा**

ख) धारण व्यक्तींपेक्षा **पाच वर्षे अधिक वयोमर्यादा** ठेवण्याबाबतच्या निर्देशाच्यां अनुषंगाने विद्यमान सद्यस्थिती.

४) दिव्यांगत्व असलेल्या मुलांबरोबर काम करु शकणारे शिक्षक निर्माण करण्यास होत असलेल्या प्रयत्नांची व सद्यस्थितीबाबतची माहिती उपलब्ध करावी, तसेच दिव्यांग मुलांच्या गरजा संदर्भात शिक्षक प्रशिक्षण अभ्यासक्रमात आवश्यक घडयांचा / भागाचा समावेश आहे वा कसे याबाबतची माहिती देण्यात यावी.

५) सर्व अकृषी विद्यापीठांमध्ये / तंत्र शिक्षण संस्थांमध्ये दिव्यांग अध्ययन केन्द्र स्थापन आहे वा कसे याबाबतची सद्यस्थितीची माहिती उपलब्ध करण्यात यावी.

६) शासकीय अनुदानित विद्यापीठे , महाविद्यालयांमध्ये व तंत्र शिक्षण संस्थांशी संलग्नित निवासी वसतीगृहात दिव्यांगत्व असलेल्या विद्यार्थ्यांसाठी ५ टक्के राखीव जागा ठेवण्यात येत आहेत वा कसे याबाबतची सद्यस्थितीची माहिती उपलब्ध करावी.

७) अकृषी विद्यापीठे , महाविद्यालयांमध्ये व तंत्र शिक्षण संस्थामध्ये उच्च व तंत्र शिक्षणासाठी दिव्यांगाना फीमध्ये सवलत देण्यात येते वा कसे याबाबतची माहिती उपलब्ध करणे .

८) राज्यातील सर्व अकृषी विद्यापीठे , महाविद्यालयांमध्ये व तंत्र शिक्षण संस्थांमधील इमारतींमध्ये अडथळा मुक्त वातावरणाच्या अनुषंगाने दिव्यांगाकरिता रहदारीसाठी रॅम्प्सची सुविधा वगैरे बाबीं आहेत वा कसे याची माहिती उपलब्ध करणे.

आपला,

(शरद कोकाटे)
कक्ष अधिकारी, महाराष्ट्र शासन